

ન્યુ આનંદે ખહાર.

—: યાને —:

સંગીત શાસ્ત્રનો જથ્થો.

કામલતા—

તમારે આસરે હું આવી, મને નાથ છોડી ન દેસો.
પ્રિય પ્રાણ કહી બોલાવી, હવે હાથ છોડી ન દેસો.
બોળું હતું કુવારું જ્યારે, આ મન મારું;
પ્રેમ જ્યોત પ્રગટાવી પરણ્યા; એશુ બહાલા વિસારી દેસો—મને.

ઉદયભાણુ—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બે.સ બોલો, બોલો બોલો મેના બોલાવે
ડોલો રંગ રસીયાજી ડોલો, જરી ડોલો ડોલો (૨) ખ્યારી ડોલાવે,
મેના તારા વચનની વેણા વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી.
મેના જ્ઞાલી મેના કે. ના કહે પણ જાગી,

જાગી જાગી અજબ જ્યોત જાગી.

પહેલા પોપટજી ખ્યારા રામજી સંભારો,

જ્ઞા જ્ઞા મેના સતી સીતા શું વીસારો.

ચતુર સુગ્રણ સીતા રામ ઉચ્ચરાતું, પોપટજી પાંજરું મેનાનું સુગ્રણ.
લાડલી હું લાલચું નથી કે લવચાતું સોને રૂપે શું બીડ બીતરની બાહુ
રૂડાં સુડાં ને રંગે રંગે રમાડું ચાંચે ધાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું.
ભાવના બુખ્યા શું બાવી ભાવના લુલાવે—બોલો.

ઉદયભાન—

પંથી પરદેશી ચિત સોખી, હું આ ચા—લી

મનને ભાવે તે કરજો પુન્ય શા—લી.

સાખી—તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;

પુછ્યું પ્રવીણ પંથી એ, કાણુ ગામની રીત.

શુભ સંદેશો લઈ સંચરજો, હું આ ચા—લી.

સાંખ્યા—મહા મહીનાનું માવડું, જંગલ મંગળ ગીત,
સમય વિનાનું બોલવું ગણેની એક રીત.
ઠહેલા મંડપ માંહી મળજો હું આ ચા...લી.

ઉદયભાણુ—

અહો દીલદાર જરી દેદાર દીવાનીને દેખાડોને
અરે લટકી અધર લટકી મરું ફટકી જીગર પટકી.
અરે આધાર સુધારસ સાર ચતુરાને ચખાડોને
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે છટકી અધર છટકી.
દીલની થાપણુ ઝોળવી ઘટે ન કરતી ધાત,
પ્રાણુ કહો તો પાકેવું વાલમ કરવા વાત.

સાવીત્રી—

હબી હબી જોઈ વહાલા તમારી વાટડી,
દેખી રૂપ હરપ બરાય મારી છાતડી-હબી.
દયાનીધી દેવે આપી છે યુવાની
નીરખી નગીના બનીધું દીવાની
આનંદે ગાળીશું દીન રાતડી-હબી

ઉદયભાન—

વન વગડામાં ભુલી પડી; તાં અમૃત પ્યાલો પીધારે.
પીધો લીધો સાર સુદીનો, કોલ-અમર ત્યાં કીધારે...પંથી
અધવચ વગડે વીધું કરડ્યો, જેર ચટયું છે અંગેજી
કોલ મુરલીધર મંત્ર બણે તો, શીતળતા થાય સંગેરે...પંથી
દુનીઆ મારી ચેસ્ટા કરતી ને ગાંડામાં ગણતીરે,
હું ગાંડી, કે દુનીઆ ગાંડી, આપ કરી દ્યો ગણતીરે...પંથી

સાવીત્રી—

લાગી લગતી મને તારી ઝો લલના-લાગી
સુરપતી મતી શું વીસારી
સુંદરી સચીથી અધીક સુખ આપું (૨)
પટરાણી કરી સ્થાપું ઉથાપું ન વચન મનોહારી-ઝો.

સતી દ્રૌપતી—

વારે લાલા મોહન બંસીવાલા
કગો છે શાનરે સલુણાં,
બણી બણી તમારી મેં કગાદી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૭૭૮ ગ્રાંક

પુસ્તકનું નામ શુ આનંદે બશર

વિષય ૧ - ૧ - ૧

પ્રીત બાંધી હવે હું પસ્તાઈ,
 પસ્તાઈ પુરી કાના ઠગાઈ હું તો કાના,
 રસ બીના, રંગીલા, શરમાળા, શામળીયા-વારે
 શાને સતાવે વાતે વાતે ઉડાવેરે...ઐરીલાલ.
 મેં જાણ્યા સરવે આળા અરે જાવે નંદલાલા,
 વરજલાલ ગોવાળા છબીલા છોગાળા-વારે

સ૦ ચ૦—

હું પરજું કદી નહીં, પીડા ધરું નહીં શીરે કદાપી સંસારની,
 રહું આલકુમારી, સદા બ્રહ્મચારી, હું ભક્તી કરું વીશ્વાધારની.
 પ્રીતી તણ્યા પીંજર વીધે પરવશ અર્ધ પડવું નહીં,
 સંબંધીઓના બંધની બેડીથી તન જડવું નહીં,
 આ નાટકી સંસારની દુગ્ધા મહી મરવું નહીં,
 અમૃત ગણી ન વીગય વિષ પીવાતું મન કરવું નહીં,
 જુદી માયા અધેરમાં હું પડું નહીં રહી વાત હૃદય વીચારની

સ૦ ચ૦—

પાપીનાં મોહડાં કાળાં, સતીઆની બોલબાલા,
 થન થન કુટીલ મન શું કરે, તનમન કરી લે તું બંધે,
 દોરી છે સહુ તુજ હાથમાં જગનાથના.
 શું કરે ભક્ષા વૃથા બડાઇ પ્રભુ કરતા, જગવરતા, સંહરતાં
 અદલ ધનસાફ તેના હાથમાં નાદાન કર સુમાનના
 પાપીની ધારણા થાય અંતે ધુળધાણી,
 તજ શકતા, દરજનતા મન કરતાં, નીજુરતા,

પરશુરામ—

અરે, હાં હાં, જરા ધીરે; ખેંચો બ્રહ્મકુટી કમાન,
 અરે જાઓ કરો શાને, ઘેલી અડપલાં આમ.
 ધરી બ્રહ્મકુટી કમાને, ઝેરી તો, નયન બાણે
 સાંધે સામે સ્નેહીને સંધાન—
 જાણે શું; હું બાળા બોળી, કરો શાને આ કડોલી.
 જાણું શું હું તીર શું કમાન ?
 થઇ બોળા ને અજાણી બ્રહ્મકુટી કમાન તાણી.
 મોહીની મારે શા મોહ બાણ.

મોહીની—

ચારે હું મસ્તાન પ્રેમની, મને કાઢ ન છેડારે—કાઢ.
લાચાર હું બીચારી છું શીદલ્યો કેડારે.
જીવાનીથી દીવાની છું મારો છોડો છોડારે—છોડારે
પ્રાણ દાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજે પ્રીત,
પ્રાણ દાન તો સ્હેલ છે કઠણ પ્રીતની રીત.
આધાર તું કીરતાર મારો પાડ બેડારે,

સ૦ ચ૦—

મને સ્હાય કરશે મોરારીરે, બહારે ચડશે જોવરધનધારી
અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઈ તારી, બેની ચીંતા કરીશ નહિ મારી—
મંજરી બચ્ચાને બળતાં ઉગારી મોક્ષ લીધો ગજેંદ્રને તારી,
દ્રૌપદીના ચીર પુર્ણા, થાશે તે સહાયકારી—મને.

સુરદાસ—

આ તારાં વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં
શાંતી પામ્યું છે મન મહારે—આ૦
જગની જગજગમાંથી બળતો બચ્ચાઓજ,
ધન્ય ગુરૂ ચીંતામણી ધારે આજે—આ૦
ભક્તી ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજ
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારે—શાણા.

સુરદાસ—

દેખો દેખો, મેરા નામ માયા મહાન મશહુર હય,
મેરા ન્યારા હી આલમમે નુર હું, જોગી બોગીકુ મેરી જરૂર હય
દીલ ચું દે રહે ન કોઈ મુજસે દુર હે વાહજ વાહ વાહજ વાહ

લીલાવતી—

અવર મદન અલખેલો આ તો દીસે અવર મદન અલખેલો આ૦
શરદ પુનમના સુધાકરે સરખો આજ નગર ઉગેલો—આ૦
મનોહર કસ્તૂરીયા મૃગ માફક જોઈ જરૂરે જુકેલો—આ૦
હું નીરભાગી નાથે તજી મને વેરયા અવાશે વસેલો—આ૦
ધન ગણીકા ધરણીતલ તુજને પ્રીય કર્યો મમ પરણેલો—આ૦
ચંદ્ર ચંદાર મધુર મેઘ સમ છુજ મન રંગ સ્હેલો—આ૦
મધ્યારી વેશે નહી જાણે મુજ છજી છેત છખીલો—આ૦

માલતી માધવ—

ચાલ...ચાલ...ઓ...અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમધેલી,
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી તારા ઉરમાં આનંદની હેલી;
મળ્યા હવે ભેગાં ચંપો ને ચંપેલી.....ચાલ ચાલ૦
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી;
(ખિલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હસીલી હવે ચાલ ?)
(આ આવિયે છિયે).....ચાલ૦

સુરદાસ—

વહાલા વજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયા મહારી મહારાજ;
ખારી છખી શામળાની, સ્થાપી ઘટધરમાં મેતો એને હાથે છે મારી લાજ
વંદાવનમાં ફરતાં ધરતાં વરતાં...આ.....વહાલા.
હેડે નીત્ય હેત ધારી અંધુ હળધરના હું તો;
સેવું છેડીને ખીજા કાજ...રંદા...વહાલા૦

સરોજની—

નખરાળી જોખનવાળી, કોઇ યુલ યુલને બોલાવો,
મચકાળી મેદીવાળી, આ યુલ યુલને બોલાવો.
કોઇ સજુણા સંગે માણું, મોહનમાળા પહેરી;
મદન નંગતું જોર નળુતું, લાલ કોઇ છે હહેરી...આ...ન
હાવ ભાવ રસ ભેદ અતાતું, સમજતું સૌ વાતો;
ગયો વખત પાછો નહિ આવે, માણુવી હોય મજનતો...આ...ન.

સુરદાસ—

મેં ભયનો છોડ્યો ભાસ, નયનો કરીને ન્યારાં,
ઘટઘટમાં કરજો વાસ, પ્રાતે પ્રભુજી પ્યારાં—ટેક૦
વીઠલ વહાણું ખીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉદ્ધારી;
આધી વીહારી શરણે સ્વીકારી, ટાળો પ્રભુ મુજ ત્રાસરે મેં
આંખ વીણા અતિશય દુઃખી થાશે, છંદગી આની શી રીતે જાશે;
થાયે હવે શું, ગભરાયે હવે શું, શાને બનો છો ઉદાસરે—મં૦

સતી દ્રોપદી—

સખી સ્વપ્ન મઝીમન મોહનને, મેં નિરખ્યા એકાન્ત વિશેષયને;
શરમાઈ રહી રતીનાથ મદે, મુખથી નહિ કાંઈ બોલાય અરે.
વિનવે અતી વદલબ વહાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ અપાય જરી;
નીચું જોઈ રહી દ્રગ પ્રેમ ભરી, ખણતી પૃથ્વી નીજ પાય અરે.

કર સાહી રસીક રૂઢે વળગ્યાં, ક્યાં બળસેન થયા અળગા;
 તુડી હાર ગયો એ રકાળકમાં, કસ કંચુકીની છુટી જાય અરે.
 ગયાં સ્વેદશી વસ્ત્ર ભીંજાય અરે, પણ નાથ થયા નગણાંજ અરે;
 મનથી મન શેજ ગયું પીગળી, જેમ સાકર દુધની સંગ બળી,
 કીધાં ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે
 મુખ તાંબુલની પીચકારી ભરી, ઉડી અચાનક નાથને અંગે પડી.
 સખી તે રજની અને તેજ ધડી, રસીયો રીસ લાવી રીસાય અરે;
 સજ શસ્ત્ર શરીર શું અશ્વ ચડી, રણ જાય પીયુ અરે હુંથી લડી.
 સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી, કરો જે રીતે નાથ મનાય અરે.

રનેહસુધા—

ધાર્યું એક ધણીનું થાય,
 આપણું ક્યું કાંઈ નહિ થાય.....ધાર્યું
 રામચન્દ્ર જેવા સત્ય પુરૂષો, શીદ વનવાસે જાય ?
 સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
 દશાનન રણમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા ન કળાય—ધાર્યું
 ધ્રુવ ધુરંધર ધર્મરાય શીદ દુત રમવા જાય ?
 પાંચ પત્ની જેતા સતી કેરી લગ્ન શીદ હુંટાય ?
 હતા હજર બેસી ચંદુરાય—છતાં શીદ દુઃખમાં તે દુભાય ?
 કરોતે ભલે અનેક ઉપાય છતાં ભાવિ નહીં ભુંસાય—ધાર્યું

કામલતા—

વાટ જાવે છે 'વા'લી રશીકવર, રજા અમે તો લેશું બા
 પ્રેમ યુંથણી યુંથો છાના દુર, હમે તો થઈશું બા
 મને એકલી મુકાને તમે જાઓ ના—થશો એકલાં તમે ત્યાં જાઓ બા
 મને લાગે છે બીક—અધું હીક છે હીક—એમ કેમ,
 ખાલી કરો પતરાજ—અમે જઈએ એમાં રાજ
 છતાં કરો છો સફાઈ—છોડો જસું અમે બાઈ
 હવે આવજો બા—સખી તું—હા—આવજો બા આલી તું,
 હા, આવજો બા, કરો અમન, અમન, હમે જઈશું બા—વા.

મહુશ્વેતા કાદંબરી—

રૂપે શું મન રાચોરે, કાચાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન બળે (૨)
 હાડ માંસ ને રૂંધીર ભરેલું, મદ્યું ચામડે અંગ (૨)
 ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાચાનો રંગ પતંગ;
 બરસો નહિ સાચોરે, કાચાનો રંગ કાચોરે. ભગવાન

માયા મોહિની -

રહ્યો વર્ષેના વર્ષે મવાલી, લાવું બેરી હવે બસ રૂપાળી,
 હોય વિધવા કે ભરથાર વાળી, આવી વાંઢા મેણું નાખે ટાળી;
 શેઠ? છે આ જમાનો મવાલી, કોઈ આવી જશે ઝાળી,
 હોય આખરથી આરપાર ખાલી, હોય વિધવા પણ એ અચ્ચાવાળી
 નહિં નહિં-ઐરી લાવીશ બચ્ચા વગરની.....(હાક.....છીં)
 કેવી ઓચીંતી છીંકવું, હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં
 રાંડ નકરી કરે નાક વાઢી, વાત વિધોની આ કેવી કાઢી,
 તારો સુરત બનાવું હું કાળી, બેરી આપી જશે દ્વાથ તાળી-રહ્યો
પિતૃલકત પુંડલીક-

મને તું માફ કર શાણી, વચનપર ફેરવું પાણી,
 ખરે હું ફર છું પ્રાણી, ગુન્હેગારી અમારી છે.
 લઈંગા છો ધુતારા છો, કુગારા આપ છો પુરા,
 અધુરાં લેશ ના ભાશે, હૃદય માંદિ કટારી છે.
 લઈંગા છું ધુતારો છું, પરંતુ દાસ તારો છું,
 જગતના પાપની કિપર, અખત્યારી હમારી છે.
 જાણ્યા રાંઠે રતન જેવા, ખરેખર બાપને બેટા,
 લટે છે શીંગલા ઘેટા, ભયંકરતા થનારી છે,
 અમે મસ્તાન પંખીડા, અમે મ્હોખત તણા કીડા,
 વડીલો પણ હતાં એવાં, કપ્પુલાત એ અમારી છે.
 રૂપાળી જોડ છે થાપી, ટૂળી બાપા થયા સ્વામી,
 મહી ના લેશ પણ ખામી, કહેા (બા) છોડ સારી છે.
 ઇન્જિરો તો નથી લીધો, રસીલી આજ નખરાનો,
 હવે તલસાવ ના ખ્યારી, ચિરહની આ બિમારી છે.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી -

મંજરીએ મનહું મોહુંરે મનગમતા મહારાજ, મારા મનગમતા મહારાજ.
 એ થું દીલકું અમ પ્રોયુંરે.....મનગમતાં
 (થું આ પુખ્ત તમને બહુ ગમે છે,)

સાખી-મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મંગાય;
 વીણુ પ્રીછે વીણુ પારખે, ઘટે માન મુનિરાય."

સાખી-માગે માન ઘટે નહિં બ્યાં જોવું દાતાર.
 સુખે સ્વીકારો પુખ્ત આ ધરો કહું મોઝાર"

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુંરે.....મનગમતાં

માલતી માધવ—

હાંહારે મને ઠગી, ઠગી મને ઠગી, ઠગારે મને ઠગી, જાણીને બોળી નાર
 ખોટા બોલી શાને ખુવે છે તારે ભાર, આ છે ખોટો કરાર (૨)
 ખોટો ખોટો ? હા ખોટો.....ઠગી.....

સાખી “અંતર ત્રેમ વિના બધા, નિષ્ફળ કોલ કરાર,
 એ વિશુ કો દંપતિ તણો, નવ સુધરે સંસાર,”
 આ છે ખોટો કરારઠગી૦

માલતી માધવ—

નાનકડી નાનુક નાર હું-બહુ નાનકડી-બહુ-નાનકડી (૩)
 મારા બહાલાની છું લાડકડી (૨) બહુ લાડકડી (૩)
 આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને—
 નાની શું સમજે બહાલાના બહાલને
 હુંતો બહુએ સમજું છું જાણી બોળો ભરથાર તું બહુ માથે
 (ચેડે) ૩.....નાનકડી૦

મહાશ્વેતા કાલંબરી—

શું કહું કયની મહારી રાજ, શું કહું કયની મહારી,
 હું તો દેવના ત્રાસે લારી રાજ.....શું કહું
 પરખી પારી જાતિક મેં, અરપણ કીધું મન મહારં,
 પતી તણ પરસોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખાઈ—રાજ.
 અંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમન આસે,
 શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકારો—રાજ.
 અરખ્યું મેં સર્વસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કદની ધારી;
 તણ જગન જંજળ સર્વ હું, પ્રીતે ભણું ત્રિપુરારી—રાજ.

સાગર સરીતા—

પ્લીડર કરા માંડ્યા ધધા, ખોટા જગમાંડી મોટા,
 ધરધર અંદર બન્યા કલંદર મોટા હા મોટા.
 જગમાં મોટા ધરના ખોટા મોટા છે ગોટા,
 સધળે છે પોલંપોલા ભારી, અગડંબગડં ની—ચારી,
 કેડીટ મારામારી ભારી, જગમાં પોઝીશનની બલીહારી,
 ગડબડ ગોટાથી ચારી સાચાની ખવારી—પ્લીડર.

સુકન્યા સાવિત્રી-(ચર સાવિત્રી સંવાદ.)

શા માટે શ્રમ કરે સતી, તુજ પતી બક્તી સાચી (૨)

હવે પુત્રી વળતું પાછી (૨)

સાવિત્રી—સજ્જન કેરા સાચમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત,

મિત્ર ભાવે સુણજે હવે, આ દિન વનીતાની વાત.

ધર્મ જે વેદ પુરાણે બણીયો, મુખ્ય, ધર્મ અદસ્થાશ્રમ ગણીયો,

કૃપાનાથ, મમ, પ્રાણનાથ, શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)

વળું મહારાજ કેમ પાછી (૨)

યમ—સુણી વિવેક ભરીમુઠ વાણી, ચાઓ પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,

સત્યવાનના જીવત વિના કાંઈ ઇચ્છીત, વર ચાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા અંધ સાસુ સ્વુસ્વર દેખતાં થાય,

યમ—તથાસ્તુ ! ભાગ્યવતી તું અતિ દુર આવી,

થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી.....શાં

સાવિત્રી—પતી સમીપ શ્રમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમ નાથ,

તપ વૃત્ત આપ કૃપાવડે, ત્યાં આવું તમ સાથ,

સંગત સજ્જન તણી નથી સોંધી, મૈત્રી સંત પુરૂષની મોંધી,

કૃપાનાથ મમ, પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું.

યમ—અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારં, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારં,

સત્યવાનના જીવત વીના, કાંઈ ઇચ્છીત વર ચાચી.....હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા બુદ્ધિશાલી સસરાજને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય.)

યમ—તથાસ્તુ ! ઉત્તમ વર એ આપ્યાં ભાવે, હજુ શ્રેમદા પુંકળ આવે શા.

સાવિત્રી—સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રેતું સનમાન,

સાધુ, તો દુશ્મન તણું પણ સાધે કલ્યાણ,

સંત પુરૂષોની સમાન દૃષ્ટિ, દયા તણી વરશાવે વહિ,

કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી. (૨) વળું.

યમ—શીતળ વયન સુધાસમ તારાં, તૃપાતુર તૃપાની હરનારાં,

સત્યવાનના જીવત વિના કાંઈ ઇચ્છીત વર ચાચી—હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા પિતાના કુળની વહિ

કરનારા મારે સો ભાઈ થાય.)

યમ—તથાસ્તુ, સાસરીયાતું માન વધાર્યું,

પીપરતણું પણ કાજ સુધાર્યું.....શાં

સાવત્રી—પરદુઃખ દુખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ.

ભરસો ભારે સંતનો, ક્ષાત્રું શુભ કમ,
સજ્જન મહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સજ્જન ધર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું.

યમ—મધુરં નવીન વચન સંભળાવ્યાં, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં,
સત્યવાનનાં જીવીત વીના, કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય.)

યમ—તથાસ્તુ ! ધટેના થાતું અતિમર લોભી,

તજ પુઠ્ઠ હવે જા અહીં ઘોભી.....શાં

સાવિત્રી—સ્વધર્મ વહોલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
સાંપ્રત જીત ભવિગ્યની, ગતિ તણું આધાર,
સજ્જન કરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું.

યમ—અમૂલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાંધે તુજમાં ભક્તિ મારી,
ભગવતી હેલું ઉત્તમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી—પુત્ર તણું મુજને દીધું પ્રભુ આપે વરદાન,
જીવીત દાન દઈ જીવનને, સત્ય કરે ભગવાન.

શુદ્ધદેવ—

પીયુ પીયુ પોકારતી, પપૈયા વળુ જુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉડે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં—પિયું
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય.
જુલતી આ લલીત પાંખડી ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયું.
બાળા રસાળી અંતરે આકુળ વ્યાકુળ થાય,
નમ્ર નવોદા નૌતમ રમણી રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુઃખી ચતીરે, કામળ માનસ ઉપવનમાં—પિયું

શુદ્ધદેવ—

કુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણ—કુલની.
ગણી અંતરની ઓળખાણ—કુલનીં
શ્યામ સલુણા અમ ધર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન,
નાથ નગીના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન—કુલનીં
ઝાઝું શું કહીએ સમજીને સખી નયનના બાણ,
વિમળ કમળ આ સરવર જળતું, ભોગી ભમર શું જાણ.

કુચુમાવતી—

આતો હીસ્ત્રીયા કળાય વાયુ, ગોળો છે ભળાય,
 ચાલો હીસ્પેનસરીમાંય સધારીએ,
 ચોટો વિકટોરીઆ માંલ, ડાકટર ભક્કાને લાંચ.....ચાં
 અરે અરરર હાય, કંઈ કંઈ થાય છે,
 ખમા ખમા ડીઅરગન તને શું થાય છે,
 અરે અરરર હાય, મારો જીવ જાય છે,
 મારા કલ્લેજના દુકડા તને શું થાય છે,
 કાળી જીરી એ વાલ, ગોળો લીંમડાની છાલ,
 પાઉં કાવો કરી ચાલ માંહી ચોટુંક જેર ઉમેરીએ.....ચાલ
 જાય કોલેરાનો રોગ, મળે માલેતીનો ભોગ,
 આવે દીવાળીનો જોગ, લઈ અશ્વત્થી કુમાર ચાલીએ,
 અરે, અરરર.....આરે હાય.

માહુશ્વેતા કાદંબરી—

બોલો બોલોને અંતરના બેલી નાય વિનવું કરજોડી.
 પિયુ જાશે ક્યાં અમને છોડી, પ્રિતી જન્મોજન્મ તણીતોડી—બોલો
 સાખી—હાયે આવી હંસલો, ઉડી ગયો આકાશ;

જઈ બેઠો દુર દેશમાં, ઉવે મળવાની નહિ આશ,
 મરજદા મેં કુળની છોડી, (૨) તમ સંગે મેં પ્રિતી જોડી (૨)
 ઉઠો ઉઠોને અંતરની કરીએ વાત, રાત રહી હવે થોડી—બોલો.

મનુ-મણી—

અટંપટં કંઈ કંઈને સમજાવી, ભાઈ પૈસા પેદા કર્યો કામનો અટંપટં,
 માત પિતા સુત બંધુદારને બેનડી,

ઘડેવાર વસુધીન નામનો અસખસ.....અં

માનને ખાનપાન પૈસાથી થાય છે,

મોટો વેપાર જગદામનો અસખસ.....અં

પૈસાની પ્રીતડી, સંસારની રીતડી પૈસો પ્રભુ આખા ગામનો, અસખસ—અં
બલીરાજ—

મારી સજની, તું ક્યાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ બોલ બોલ ?
 શાણી સૈયર, તું શીદને આજ ચડાવે, કેડો છોડ છોડ છોડ.

હમણાં માળા ગુંથી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી !

પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો. તારી બન્નેર ક્યાં ભીંજાણી-સાચું
કાળો બ્રમરો શિર પર બેઠો, ઉરાડતાં ગભરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઇ, મારી બન્નેર ત્યાં ભીંજાણી-કેડો
કસ્તુરી તારા અંગે મહેકે કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીયો કાણુ કંગારો—સાચું
અંદર સરોવર નહાંવા ગઇતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાયા ભરીને ગજરા આપ્યા, હુતો તમથી હારી—કેડો
બલિરાજ—

કાયર તે નરને સમજો જો કરમે હસ્ત મૂકી ફરતા,
નસીબ માની ખેસી રહેનારા, દીઠા રડવડતા—કાયર
ઉઠ્ઠી અંદર ઉતરતા તે, મોતી પામી નિકળતા,
તીરે રહી જોનાર તમાસો, નહિ કોડી મેળવતા—કાયર
નાનું બાળક બાણુતાં પડિત, પાણુ બસે છે દોરી;
ભાગ્ય કસોટી ઉઘમ કરીને, તજીએ નિરાશા જોળી—કાયર
બલિરાજ—

લાડકડી તારા લાડ કોડ સૌ પુરા કરશે કંથ,
સખી તું શીખજો પ્રેમનો પંથ ગ્રંથ (૨)—લાડકડી.
પિયતમ બ્યારે મંદિર પધારે, સામી લેવા જાજે,
સ્નેહ પુષ્પથી શ્યામ વધાવી, પતિ ગુણુ ગીતા ગાજે,
ચરણ પખાણી પ્રાણુનાથનાં, વિંજણુલે વાયુ વાજેરે—લા
હું છું નાની નાર નવેલી પ્રથમે શરમ બહુ આવે,
છખીલા કદી છણુકાઇ જાયને, મુજને નહિ બોલાવે;
ચાલાકી બતલાવો એવીકે, રસિયો મને રીઝાવેરે—લાડકડી
ખાનપાન જોજનની સેવા, નિજ કરમાં તું સ્થાજે;
સ્નેહ મંદિરે શ્યામ બોલાવી, અંતર ઉભરા ગાજે,
નયન કટાક્ષે લાલ લોભાની, અધરામૃત પીજે પાજેરે—લાડકડી

બલિરાજ—

જોળખાઓ લ્યો ત્રંબક તડાકીયા,
લાવો લાવો ફરશુરામ ફડાકીયા;
બને જુઠાને લુચ્ચા હડાકીયા—જોળખાઓ
કન્યામાં કંઈએ કેણુ નથી, તમે હયામાં હિમત ધારજો.
વર છે રૂપાળો વિદ્વાન વરજુગીયો,

કામ દેવ કેરો અવતારનો—જેળખાઓં
 જોશીને વેદ મળ્યા વેવણ હોંસીલા,
 ધડીઆં લગન નિરધારજો.
 વહેલા પધારજો મળજો મંડપમાં,
 આમંદ આવશે અપારજો—ગોળખાઓ.

ખલિરાજ—

જાઓ જાઓ ના સતાવો, ઠગારા છખીલા છેલ;
 આધા રહો અલખેલા અડશોમાં—જાઓં
 અંક લય્યાંના સમ ખાઓ તો, સાચી વાત સમજાવું,
 મન મોહન કાળો છો અડતાં હું કાળો થાઈ—આધાં
 તું મુજને અડતાં સ્યામ બને, હું કેમ ન થાઉં ગોરો ?
 રસની ગાળો સાકર જેવી, આજ ઉતારું તોરો—આધાં

ખલિરાજ—

વશ કાધો તેં વીર મારો, જે ગુણિયલને બહુ સારો
 નથી વાંક જરા કાંઈ મારો, નણુફલ તમ વીર ઠગારો
 રંગ ભુવનમાં હતી એકલી, આવી અડપણું કરી ગયા
 ચુંબન કરી ભરી અંક મીઝાવી મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
 વસંત જેબન ફુલવાડીમાં, બૂલો પડી ગયો બ્રમરો,
 લાલચ આપી તેં લલચાઓ, બંધુ ડાહ્યો ડમરો—વશ.
 શરમાળે મને સાન કરીને, કંચુકીની કસ છોડી,
 હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યાં, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
 વદન ચંદ્ર છખી રતિ લજ્જાવે, બ્રગુડીકામણુ મારી;
 બંધુ મારો સરળ હૃદયનો, કળા અજબ છે તારી—વશ.

ખલિરાજ—

સફળ છે સંતની સાચી કમાઈ (૨)
 સંતની સંગત ભવ જળ તારણુ,
 વેદ પુરાણે ગાઈ.....સફળ છે
 ધ્રુવ પ્રલહાદને અંબરીષ રાજ,
 ભક્તિ ધ્વજ ફરકાઈ.....સફળ છે

ખલિરાજ—

આનંદ મંડળ ગાઓ, પરણાવી લેશું લહાવો;
 મારી વેવણ રસીલી જોડી શાબરો;

નિરખી કન્યા કહેશે, મુખ જોઈ તાકી રહેશે--મરી.
વાહ કીક મળ્યું છે રાણું, એક લુલું ખીનું કાણું;
મળી વેવાધને વેવાણું, ફેરા ફેરવેને ઝડ--આનંદ.
ફડાકિયા વેદ જોશે, હોળીને દહાડે રોશે;

કેવી જન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે-આનંદ.
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;
વાળું વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો--આનંદ.

અલિરાજ--

અમૃતથી પણ અતિ મીઠી લાગે, માતપિતાની સેવા,
જનની જનકનાં પદપૂજન તે, મધુરા મધુરા મેવા--અમૃતથી.
રનાન ધ્યાન અધ્યા તર્પણ કરી, અગ્નિહોત્ર સુધારે,
ત્રેમે ન પૂજે માતાપિતા પદ, વૃથા વખત તે ગાજે-અમૃતથી.
માતા પિતા દેવી પાર્વતી, પિતા શિવ મહાદેવા;
સપુત પુત્ર આ સંસારમાં, ફરે પિતૃ પદ સેવા--અમૃતથી.

અલિરાજ--

કરી છેતરપિંડી કન્યા લુટી પરણાવી જઈ,
ફરિયાદ કરે છું સરકારમાં;
ચંદરીયો શંકરીયો વર છે કાણો;
તળ તાર તપાસ પળવારમાં.
કેતોતો કન્યા છે ચંપાની પાંખડી,
કામદેવ જેવાની ફુટેલી આંખડી;
લુચ્યાના પીર તને, જળ્યો ફડાકિયા,
ઠગ છે પાટણનો તું, ત્યાં તડાકીયા,
ચુપ, ચુપ, ચુપ.
જા, જા, જા,
અહીં નથી ધરાળકે ઉલાળમાં--કરી.

બોલતો કાગળ--

રંગી આ દુનિયાના રંગી તે રંગી ભેરંગી, દુનિયા દોરંગી,
સાગર પાણી શીતલમાં, વડવાનડ તેના તળમાં,
આગને પાણી બન્યાં સંગી-૨
આજે અંગી મનાતા, કાલે ભુજંગી ચાતા;
કાણુ ભુજંગી કાણુ અંગી-૩
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે,
પ્રભુની પ્રભુતા એ દોરંગી-૨

હિમલતા—

નહિ બોલ કાંઈ કરી કરી ઢહુકાર,
 મને કાળજે લાગે કટાર, હજી હું છું કુંવારી નાર-નહિ
 વસંતનો રંગ બાંધ્યો લતાને, વૃક્ષ બેઠી કમા ખાય;
 યૌવન પુષ્પ જે ખીલ્યું હમારું, જોગી વીના કમાખાય;
 મારી જાગી જાગી રાત જાય, તેમાં તું વળી વેરણ થાય-નહિ.
 શાખ તું રાજ, ખાલી મદનનો આ ખાળામાં લાવે વિકાર
 હારી રતીનાથ, જોડીને એ લાય વિનવું છું અહીંથી પધાર;
 મારો નાથ નથી આધાર, તારી મદને ઉતારી દેનાર-નહિ.

દીપાવતી—

કરવા આહો છો શું ! પાપી કૃત્યો ધોરનારે ?
 અંતે રે, શો નહીં કો જગમાં, એકે નોરનારે—ટેક
 વૈભવનો દહાવો લેવામાં, રોતાની સેવા કરવામાં,
 ગોળ બોળ કેવાં, ફળ છે, જરનારે.....કં
 વેદ તણાં વાક્યોને ચુકી, બેસો કાં ! તે ઉપર થુંકી ?
 વીપય કુપમાં ઝુકી, લાયક મારનારે.....કં
 કાળાં ઘોળાં કરી કરોડો, ગરદન ગરીબતણી શું મોડો ?
 પાછળ પડશે જોડો, લક્ષણ મોરનારે.....કં

બોલતો કાગળ—

ફુલણુજી ફુલોમાં ઝાઝા ફૂલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે,
 ફુલી કરમાશે ખિલેલું આખર ખરી જાશે,
 સરખા દિવસ ન ગયા કોઈના તેમ નહિ જાશે,
 રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઈ ફલવાશે.....
 ઉજળું એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે,
 જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો ત્યારે સમજાશે.....

હિમલતા—

દીકરી ગાય સમ કહેવાય.
 દોરે વડીલ ત્યાં જાય—દીકરી
 ખાલ્ય કળામાં માત તાતના આશ્રયથી રક્ષાય,
 યૌવનમાં લલના લજ્જતબું, રક્ષણ પતિથી થાય-દીકરી
 વૃદ્ધાવસ્થામાં સુત રક્ષે, પરાધીન પ્રેમદાય,
 ત્રણે કાળમાં સ્વતંત્રાથી નારી દૂર જણાય-દીકરી

બોલતો કાગળ—

માલી વિનાની ખાલી જોખન તણી કુલવાડી,
હાએ સુઝાઈ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી.
ગાલ ગુલાબ તણી ગઈ લાલી, નરગીશ આંખ નમી મદવાળી
હ્યો સંભાળી જીવન માલી
પાણી વિનાની ડાલી તાપે તપી હરિયાળી

બોલતો કાગળ—

આવો કોઈ વૈદરાજ ઓસડ અજમાવો
આ લાગી લગન વિસરાવો,
ખાલો જે પ્રીતિનો ઝેરી પીવાણો તે,
પાછો કઢાવો યા પચાવો.
કહે છે કોઈ કંઈ કાન કંઈ સાંભળે છે;
કંઈ કહેવા જતાં આ જીભથી કંઈ નીકળે છે.
જવાનું કયાંય ને આ પાય કયાં આડા વળે છે.
થતું નથી કંઈ બીજું પણ ચિતકું ભડમડ બળે છે
એ છોડાવો લગન આ મિટાવો અગન, શાંતિ લાવો.

બોલતો કાગળ—

સુખ હોય જે નારને નાથ તણું,
ગણે સ્વર્ગીય સુખ સહુ તરણ.
સતિને નહિ માન તણું સર્મણું.
ધિક્ક તે અધમાશ્વરે જે રસણું;
પતિ પ્રેમ પિપૂપનાં પાને ફરે;
નિત્ય સ્નેહ સરિતામાં સ્નાન કરે;
બતી દાસી વિલાસી ઉદાસી હરે,
મનવાણી કમે પતિસહ વિચરે;
પતિ સેવી સંસાર સમુદ્ર તરે.

બોલતો કાગળ—

બચ્યા કચરા, કંઈ સાવધ થા, યુગ્મખ યુદ્ધો ચસકેલ દીસે,
આ ધનચંદર મોહિની દીપપર, જે મીણ બતી પીગળેલ દીસે.
કાંઈ દાળમાં છે કાળું એ નક્કી થયું
શું ખરો છે ભેદ એ તો જાણવું રહ્યું.
પાસને નાપાસનું દરદ નવું થયું,
શરમ શરમ યુદ્ધાનું હવામાં ઉડી ગયું.

બોલતો કાગળ—

હું તો ઇચ્છું છું પતિ તન્હારી સેવા;
 મને અન્ય વિષયથી નહિ કંઈ લેવા દેવાં,
 મધ્યે હાથ બાકળાં ખાઈને પેટ ભરીશું;
 મળશે તેપર સંતોષ યુગ્મર કરીશું;
 પતિના ઝોઠા દુકડા, તે મીઠા મેવા—
 કંચન નહિ પણ સૌભાગ્ય કાઢતી ચુડી,
 મંગળદો તે સતી નારતી મુડી,
 કાચાં સુતરને તારેમધાયા એવાં—
 બંડે કપડે પણ અંગ સહુ ઢંકાશે—
 પતિ સંગે પાર્શ્વકુટી મહાલય સમ થાશે;
 પતિસ્નેહ દ્રષ્ટિએ અમે વેચાયા જેવાં—

હિંમલતા—

વનીતા જન્મનું સન્માન
 પતિસ્નેહ સુધારસ પાન. વનિતા૦
 નરપતિ પતિ છે સદન રાજ્યતા, પ્રમદા માન પ્રધાન;
 આજવશ નૃપતાં થઈ રહેવું, પ્રધાનનું એ ધ્યાન. વનીતા૦
 વનિતા મૃદુતાની પ્રતિમા છે, પુરૂષ કઠિન પાપાણુ;
 પુરૂષરૂપ આ જડ શરીરમાં ચપળા ચેતન પ્રાણુ,
 વનિતા સ્વર્ગની છે દહાણુ,
 હો અન્વણી હોય રાત પણ થાય ન દિવસ સમાન;
 લોગ્ય વસ્તુ છે હુસુમ કામિની, ભોગિવ્રમર નર માન વનિતા૦

બોલતો કાગળ—

શરમ, શરમ, શરમ, શરમ, બોળવા બેઠો નામ,
 ગુલામ મજબૂત લિલામ, ખાનદાનનું જરા નવ બાન,
 થાય આજ થાય છે યુદ્ધની આબર લિલામ,
 જાય આજ જાય છે સસ્તામાં ખાનદાન માન;
 છે ખરીદનારો અદાવો તે કુટ્ટી જલામ,
 એક—બે—ત્રણવાર, સોદો તમામ,
 ક્યાં ધનવાનતણું ખાનદાન, ક્યાં એ ગરીબ નોકર ગુલામ,
 નાક કપાવ્યું સહુ બોળણીતામાં થુથુ કહી સહુ થુકશે ગામ.

સંન્યાસી—

ચાલો લટકેથી ચાલ, બની અક્ષમેલા લાલ
 ખુબ મીઠાવ્યો લાલ, વરણાગીઆ

બલી લાગી છે લાલ, થયા નરોએ નાલ
 વહરે ફાંકડાજી તાલ, વરણાગીઆ,
 મીઠલની એ જોડો મંગાવો, પીડી ચોળાવો પ્યારા,
 હીરા મોતીના હાર પહેરાવો, ફરે ફેશનમાં પ્યારા,
 ગીતો ગવાડું લાંબા લહેકેથી પડધમ ઢોલ મહી સારા ખરરર-ધુમ
 પરણે છે લાલ લટકાળા. પેરીને વરમાળા, છમીલા છોગાળા
 રે લાલ વરણાગીઆ—ચાલો

ઇંદ્રાવતી—

કર્મ ગતિ અતિ અકુળ અગમ છે,
 બદ્ધરે વિધિ વૃજ ગતિ મહન છે,
 નાય કૃતિ કદિ નાંહી કળાયે (૨)
 ઘટ ઘટ વ્યાપી મનહર, આ સુંદરતા,
 કુદરતની, રમણિયતા,
 મુખ દુઃખ વારા ફરતી છાયા—
 સુરનર મુનીવર મોહી રહ્યા છે,
 નહીં ભેદ ભાવિનો જાણી શક્યા તે,
 મુખકરણી, અમિઝરણી, મધુ વરણી,
 પ્રમા પ્રભુની અગમ નીગમ છે—કમ

ઇંદ્રાવતી—

ભાવ ધરીને બજાએ નાય, શરણ અમારું ધૃણુ હરિ,
 વરદાયક શુભલાયક પ્રભુજી
 નીરધાર આધાર, અદ્ભુત ઉદ્ધારણ
 તારણ દેવ હરિ,.....ભાવ.
 અન્નમેળ ગજ ગણિકા પ્રભુજી,
 પાંડવની કરી વહાર, તારો વૃજ દેશ,
 દયાળુ દેવ હરિ.....ભાવ
 દુઃનીયા મય આ ભવ માંહી પ્રભુજી,
 મુખના છો દેનાર સેવના લો,
 સ્વિકારી દેવ હરિ.....ભાવ

હુમમતા—

મશહૂર જે જે ખુરીઓનાં છે જગતમાં નામ,
 તે શીરી લમલી ને જુલમખા નાર લાત્રા ફામ,
 ગણાય ઇંદ્રકેરી અપ્સરાઓ રૂપમામ,
 પણ મોરી મિસિસ પાસે તેનું વેલુ જે ગદામ,

કવી છે વાંદરા જાણે ન રસ જરા,
 ફિરસા ખોટા ખરા લખી લાવે પરીપરા,
 મિજાજ આકસ્મ, ધુન્નવતા ધરે,
 ન ચાલે પાધરા કદાપિ સાંઢ ખાધરા—
 મુન્સી કવી પોયટ બધા બની ગયા હજમ,
 કલમ કનેથી લીધું ખાસ અસ્તરાનું કામ,
 ગૂંડી નાંખ્યું માથું પુઅર ખ્યુટીનું તમામ,
 ન ખ્યુટીઓના લિપ્ટમાં મારી મિસિસનું નામ—કવી છે.

પ્રેમઠાણી—

રસ લૂટો રસીલા રંગ માણો મોહલા,
 મારી જોખન કળી આ રસમાતી,
 (સ્વ) મારા મનની વરણ કળી ચાતી,
 પવન ઢાળું, હું પાલવે આ,
 અલ્લયારીને એનારે બાના,
 વાહ અલ્લયારી, વાહ ચટકાળી,
 કંઈ કામણ કીધું બારી,
 બોળો બોળો અલ્લયારી,

રસ

હુમલતા—

રે લાગી લગની લાગી, મેં લાજ આજે લાગી;
 રે વાગી મંછા વાગી. ઓહ પ્રેમ ગોળી વાગી—
 ઓહ લેડી લટકાવાળી, તેં મારી કાતિલ ગોળી,
 રાતલડી બીજે ગાળી, છાતલડી—છેલા બાળી—રે લાગી.
 શાને તરસાવે વહાલી પા અધર સુરાની પ્યાસી,
 શી વાત કરે મેતાલી, હું તો મારે આ ચાલી,
 છોટો વાલમજ, છોટો-છોટો,
 તોટો, રાણીજ, પડદો તોટો;
 હાં હારે છોગાળા, શેઠાણી ઉઠશે જગી—રે લાગી,

મે ઠાણી—

તારી ધારે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
 તારી મજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા.
 થોડા છુટયા થાનસે પીછે પડી પેકાર.
 દશ દરવાજા બંધ હુવા તોખી. નીકળ ગયા અસવાર-તારી.
 ગંગા કીનારે ધર કરો, અને નહ વેા નિર્મળ નીર.
 આખ્યા વિના હું પામીએરે, તે કહી ગયા દાસ કબીર-તારી.

અલિરાગ—

સંસારે સાચું રાગનું નામ.
 માત્ર એક દામ દામ ને દામ;
 વાહ બાઈ દામ, વાહ બાઈ દામ—સંસારે.
 દામવંત તે સહુથી ડાહ્યો, હોય ભણેને હજમ;
 દામવંતના દારે જઈ સહુ, સો સો બરે સલામ—વાહ
 પડિત કાજ પ્રતીજી પુરાણી રાગ રંક તમામ;—
 વૈદ બકીલને વેશ્યા સર્વે, દામની પાસે ગુલામ—વાહ.

ધંદાવતી—

રો છલખલ નહોં છેલા, દુર રહેજો અલખેલા;
 જાણું સદાઈ, આ ચતુરાઈ;
 છોડો કળાઈ, ગઈ મચકાઈ, હારી હું બાઈ,
 ચટક ચાલ ફરતી, મન હસતી,
 નાંહી નફટ નિડર થાઓ, જાઓ, છાકમાં છકેલા...કરો
 બાળ વિશાળ મુખ મૃણાલ,
 અમિ બારે વાણી રસાલ,
 દ્રગ મૃગ સમ જોઈ આ સુદિર બનું અધિર,
 જાઓ પિયુ લાજ શરમ રાખો.
 શિદ થાઓ આમ ઘેલા.....કરો,

હૃમલતા—

પ્રાણુ ભુલ્યા જાજો હૃમ તારી, પ્રણય દે વિસારી હવે;
 તારી પ્રેમા આ કન્યા કુમારી, થશે અન્ય નારી હવે—પ્રાણુ
 અના શિર મેં જનકની અડતી, શુદ્ધ પ્રીતિ પ્રણયને બતાવી,
 તે થયું જે હતું હાય બાની, પ્રણય દે વિસારી હવે—પ્રાણુ
 તું થયો આજથી બંધુ મારો, સર્વ છુટયા હૃદયના વિકારો;
 થઈ બલે અન્યનો પ્રાણુ પ્રાણુ ખારો પ્રણય દે વિસારી—પ્રાણુ

હૃમલતા—

ધારી ઘટા આ વૃક્ષની વનભાગમાં શોભે સખી.
 કદલોલ કરતાં પક્ષીઓ, મન સાંભળી લોભે સખી,
 એક રથજે કલનાદિની, સરિતા વહતી જાય છે;
 શીતલ પવનની મંદ લહરી, સુખદ કેવી વાસ છે—ધારી
 કોઈ રથજે નાચી મધુરો મંજુ ઠંકારવ કરે,

કોઈ રમજે વળી કાઢિલા મદુગાનથી મનકું કહે—ધોટી
વિચાર મુજો સ્વાધીનતાથી જેલ નાના ખેલતા
કાન્તા કીડાના ચમકારો સુધારસ રેલતા—ધોટી

બોડાણા—

રંગમ ક્યસે હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયેકે સંગ
ધોળી ધોવે મચલે સચલે, ધોળનીયાકે સંગ,
કાસ પાપીકા નજર લગી, મેરી ચોલી હો ગઈ તંગ-રંગમે
મેરે રોહિર સુરસ મીલા હય, રોજ પીવો હય ભંગ,
હાય જવાની હો ગઈ ગારત, પાણી હો ગયા અંગ-રંગમે

દિવાના—

સુખ દુઃખ કર્મના બહેવાર,
કેના સહુ રાય સરખા, દેવને દરખાર—ટેકો
જગતનો આ વાસ, સહુને સુખનો આગાર
ધર્મ નિતિ જ્યાં વિરાજે—(૨)
ધન્ય તે અવતાર.....સુખો
ધામ ધન જોખન સહુ, જાતાં ન લાગે વાર
જન્મ ધરીને સર્વ જાતાં (૨)
પામિ ભવનો પાર.....સુખો

ખલિરાજ—

ક્યાંયે સરખી સમાણી જોડી ના મળે,
સુનો લાગે સંસાર, એજે જાગે અવતાર—ક્યાંયે
ખીલી જોખન કુલવાડી, પહેરી પચરંગી સાડી;
કંચુકી કનાનવાળી, આંખડી અગિયાળી,
ચાવન બહાર જાયરે—ક્યાંયે.
ચંપા કળી સંદર સરસ, બ્રમરો સુગંધીના લહે,
કંટક છતાં ચુલાખ કળિપર, બ્રમરજી રહે;
કસ્તુરી દાળા રંગની, ઉત્તમ સુગંધી છે ભરી,
હું છું રૂપાળી પદમણી તે, મૂર્ખને પાલે પડી—સુનો.

સ્નેહલતા—

અહો એ લટક મટકતી ચાલ ચતુરની જોઈ દરખાઉ,
પળે પળ પાણી ચર્મ જાઉં,
સ્નેહ તણા કાચા સુતર તાંતણીએ ખેંચાઉં—અહો
(અલી જોજે,
સરીતા સાગરમાં બહુ જોલી,

(૨૨)

પ્રીય તરને વાંટળાઈ વેલી;
શાંત સખી થાતી થહિં ઘેલી,
ઉભા રહેા અલખેલા, ઉરમાં વશેલા છેલા,
સખી એ છે અંતર મેલા. રનેહ—અહો૦

ચન્દ્રગુપ્ત—

કામીઓથી ચેતતી રહેજે બોળી ભામિનીઓ !
કામીઓથી ચેતતી રહેજે.
વસન્તનો બહાર હશે જ્યાં સુધી તમારાં જોખનમાં નંદનવન કેરો,
ત્યાં સુધી તે પંખીઓ હાંડું થઈ વિહરશે, પણ પાનખર
થતે પોખાર જે જે—બોળી.
ઉગતી જીવાનીની ઉપા મલકાવશે જ્યાં સુધી તમારા મુખ કમળો,
ત્યાં સુધી તે જામરા રસ ચુમી ચુમી વૃક્ષો પણ ઘડપણ
સાંજે તજેલ રોજે—બોળી.
કેવળ કમલાનન, બિંબોળે કર્યાન, માત્ર હરિણ આંખો પર
કામી લુલે ભાન,
કાળ જતે જેમ, જેમ જાંખી જાંખી થાય, સુખારવિન્દ,
બિંબાધર, હરિણાક્ષીની છાંય,
તેમ તેમ યોય શીતળ કામીકેરી આગ, ચામડાંના
મોહપૂમ્મરીની એ દશાજ—કામી૦

ગીતા સુંદરી—

પાપાણની આ પુતળી, પણ હું ન એ શકતો કળી
ચૈતન્ય અંગે અંગ જાણે જીવતી આ પુતળી.
વજાજીએ ઘડી તે ઘડી, કોઈ અજ્ઞાન પળ આવી મળી,
પુનઃ ઘડી શકશે ન એ, આ તુલ્ય બીજી પુતળી.
હા ! અલ્પ કરતાં પ્રેમ વધતો, વાત એ છે નિશાળી.
પ્રેમે ઘડાવી મુજ પાસે પ્રાણ પ્યારી પુતળી.
આડી નથી મુકાઇ એ તો રીંચી પણ વડાલી વળી,
એ તો વળે છે કેમ કે, ચૈતન્ય વાળી પુતળી.
રીસાઇને મુજથી નથી ત્યાં તો વળી એ વિમળી,
મુજ મિત્ર ત્યાં ચોટેલ, જોવાને વળી પ્રિય પુતળી.
ચીતરં ચતુરાને હું નિત્યે, આરસે કોઈ વળી,
ચાહી મને ચીતારવા, મુજ મિત્ર જોતી પુતળી.

નંદખત્રીસી—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુધ પવિત્રજ સાર;
તેવું કુળ જે માહરં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.

હંસ ગમે સરોવર તીરે, દીકું અમૃત સાર;
પીધા વીણ પાકો ફર્યો (તો) પડ પાસા પો'બાર.

સત્ય ચુકે જે સાધવી ધરા ન જીલે બાર;
તે શુણ જે દેવે મુજ મહી (તો) પડ પાસા પો'બાર

નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને બંડાર,
કામી પાસ રહે કામીની (તો) પડ પાસા પો'બ

મીઠો આંખો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર;
તેવું કુળ જે માહરં, (તો) પડ પાસ

વિમળ કમળ વિલોકાને, બ્રમર ગયો
દીકું પણ અડક્યો નહીં, (તો) પડ પાસા

અહલ્યા સીતા દ્રોપદી, સતી ખરી નિરધાર;
તેવું ચિત જે માહરં, (તો) પડ પાસા

બુખ્યા આગળ જે ધરે ઉત્તમ ભોજન
ખાધા વિણ ઉડે નાહં, (તો) પડ પાસા

સરસ્વતીચંદ્ર—

શિતળ ચંદ્ર જેવું, વદન કાન્તિમાન;
નયન મીઝી લે તું શાન્તિથી વિરામ.
જાણે જઈ બેટું એવા ઉમળકા આવે છે;
ખેલું કંઈ ખેલું ત્યાં તો શરમ દખાવે છે.
કાંઈ કાંઈ અંતર થાય, થાય, થાય, ના રહેવાય.
થર થર થર કંપે કાયા, સ્વર થરડાએ છે;
ચાલું ત્યાં તો ચરણો અન્યો અન્ય અથડાએ છે;
લાગી લાગી હાં સ્મર, લહાય, લહાય, લહાય, અસહાય.

બગોળ બગો બહાલા નિન્દા વીસારી લો,
રાગી થઇ ભાગી બહાલા, ત્યાગી સમાધી લો,
લળી લળી લાગું હું પાચ, પાચ, પાચ, દોળું વાચ.

થોડા દાવસમાંજ મોટા ઉઠાવ પામેલી અને જનસમાજના
સત્કારને પાત્ર થયેલી તદ્દન નવાજ સ્વાંગમાં.

ગુજરાતી

ગાયનમાળા.

પ્રથમ ખણ્ડ.

(પાત્ર નાલ છ ગાના.) વી. પી. દોઢ આનો વા.)

સાહેબ ? શું વિચાર છે !

વીણાયતી હવાઓ તેમજ સ્ફુલ્લ ઉપયોગી
છાપખાનાને લગતી પ્રીન્ટીંગ સાહીબો
લાયતી કાસ્ટી જલ્દીકે વીગેરે કોર્પોરેશન
હાવી હોય તો દરેક જાતના સાયુઓ, રસોટ,
લીલ, કાર્ડ, કવર, સાલ મુખારકના ફેન્સી
નવી અપ-ટુ-ડેટ ડીઝાઇનના ખરીદવા હોય
કેવાર જરૂર પધારી અમારી દુકાનની મુલા-

આર્દરપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે.
મળવાનું ઠેકાણું.

મેન્સ જેન્ડ એન્ડ ફુન્ડ ના એકલા માલેક.
જેકીશનદાસ ત્રીભોવનદાસ.

કમેલસ પબ્લીસર્સ, કેમીસ્ટ એન્ડ કમીશન એજન્ટ.
તાર ઓફીસની સામે-સુરત.

ધી ન્યુ આનન્ડે બહાર ગાયનોનાં ૧ થી ૨૪ સુધી પેન્ડ સુરત સરકારના
પૃથ્થક આવેલા "શર્કર" પ્રી પ્રેસમાં નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ
નીકમે છાપ્યું.

ખાપી પ્રસિદ્ધ કરનાર--જેકીશનદાસ ત્રીભોવનદાસ.
ફે. તાર ઓફીસ--સુરત.

